

УДК 338.43:316

Погрішук Олег Борисович

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, обліку
та оподаткування*

*Вінницький навчально-науковий інститут
економіки*

*Західноукраїнського національного
університету*

ORCID: 0000-0001-9513-0585

DOI: <https://doi.org/10.25313/3083-7782-2026-6-13>

СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Анотація. Вступ. Розвиток підприємств аграрного сектору України супроводжується трансформаційними змінами, що охоплюють не лише виробничу сферу, а й соціальне середовище їх функціонування, що зумовлює необхідність поєднання економічної ефективності, соціальної стабільності та екологічної безпеки як основи сталого розвитку аграрного бізнесу.

Мета. Метою дослідження є обґрунтування напрямів формування соціально-орієнтованої моделі розвитку підприємств аграрного сектору за визначеними складовими впливу соціальної відповідальності на результативність їх діяльності і розвиток територіальних громад.

Матеріали і методи. Дослідження ґрунтується на опрацюванні наукових праць з проблем розвитку аграрного сектору та соціальної відповідальності бізнесу. Інформаційну базу становлять наукові публікації та аналітичні матеріали. У процесі дослідження застосовано системний і порівняльний підходи, методи аналізу та синтезу, індукції, дедукції й наукового узагальнення.

Результати. У дослідженні запропоновано напрями формування соціально-орієнтованої моделі розвитку підприємств аграрного сектору, до яких віднесено: створення безпечного виробничого середовища, забезпечення гідного рівня оплати праці та професійного розвитку працівників, інвестування в людський капітал і цифрові компетентності, участь у реалізації соціальних та інфраструктурних проєктів територіальних громад, екологізація виробництва й раціональне використання природних ресурсів, а також дотримання міжнародних стандартів якості, трудових відносин та екологічної безпеки, що в сукупності створює основу для поєднання економічної ефективності, соціальної відповідальності та екологічної стійкості аграрних підприємств. Удосконалено систему впливу складових соціальної відповідальності на результативність діяльності аграрних підприємств і територіальних громад. Результати її реалізації проявлятимуться у підвищенні соціально-економічної результативності діяльності аграрних підприємств, зміцненні людського капіталу, соціальної згуртованості громад та забезпеченні сталого розвитку сільських територій.

Перспективи. Подальші дослідження доцільно спрямувати на оцінювання результативності соціальних програм аграрних підприємств та розробку механізмів поєднання економічної ефективності й соціальної відповідальності в умовах європейської інтеграції України.

Ключові слова: аграрний сектор, соціально-орієнтований розвиток, соціальна відповідальність, підприємництво, стратегічне управління, аграрний бізнес, сталий розвиток, сільські території.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток підприємств аграрного сектору економіки України супроводжується трансформаційними змінами, які

Copyright © The Author(s).

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

включають не лише сферу виробництва, але й соціальне середовище їх розвитку. Процеси глобалізація, євроінтеграції, демографічні зміни та виклики воєнного часу актуалізують необхідність обґрунтування сучасної моделі розвитку аграрного підприємництва, орієнтованого на соціальну справедливість, відповідальність, добробут населення та забезпечення умов сталого розвитку для сільських територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових дослідженнях проблематика соціально-орієнтованого розвитку аграрних підприємств розглядається у працях багатьох вітчизняних учених, серед яких: Антощенкова В.В., Білоткач І.А., Біль М.М., Дейнега М.В., Довжик О.О., Захарова О.В., Макаров І.А., Мельник В.І., Лимар В.В., Оваденко В.А., Живко М.А. та інші. Узагальнення напрацювань науковців свідчить про зростання уваги до питань соціальної відповідальності бізнесу та сталого розвитку аграрного сектору. У сучасних умовах підприємства виконують не лише виробничу, але й важливу соціальну діяльність, що зумовлює потребу поглибленого дослідження питань соціально орієнтованого розвитку аграрного сектору як важливого напрямку сучасної економічної науки.

Мета. Метою дослідження є обґрунтування напрямів формування соціально-орієнтованої моделі розвитку підприємств аграрного сектору за визначеними складовими впливу соціальної відповідальності на результативність їх діяльності і розвиток територіальних громад.

Матеріали і методи дослідження. Матеріали і методи дослідження базуються на опрацюванні наукових праць вітчизняних учених щодо розвитку аграрного сектору та соціальної відповідальності бізнесу. Інформаційну основу становлять узагальнені дані наукових публікацій та оглядів, що дозволяють оцінити сучасні тенденції соціально-орієнтованого розвитку підприємств аграрної сфери. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Зокрема, застосовано методи аналізу та синтезу, порівняльний і системний підходи, індукцію та дедукцію, що дало змогу узагальнити підходи до формування соціальної відповідальності підприємств, також використано метод наукового узагальнення для формування висновків щодо напрямів удосконалення соціально-орієнтованого розвитку аграрного сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-орієнтований розвиток підприємств аграрного сектору доцільно розглядати як систему заходів організаційно-управлінського, економічного та соціального характеру, спрямованих на забезпечення збалансованого розвитку виробництва та зростання рівня соціального добробуту працівників та населення. Такий підхід базується на концепції корпоративної соціальної відповідальності, що передбачає дотримання принципів етичного ведення бізнесу, досягнення соціальної справедливості, екологічної безпеки та підтримки місцевих громад.

Соціально-орієнтований розвиток підприємств аграрного сектору ґрунтується на інтеграції соціальних пріоритетів у систему менеджменту господарської діяльності з метою забезпечення економічної ефективності, зростання добробуту працівників і розвитку сільських територій. Така діяльність у сучасних умовах включає значний спектр напрямів діяльності щодо формування належних умов праці, розвитку людського капіталу, підтримку місцевих громад, заходи з раціоналізації природокористування та дотримання принципів сталого розвитку. «Соціальна відповідальність у сільському господарстві дедалі більше вплітається у стандарти сталого розвитку, схеми сертифікації та системи корпоративного управління в розвинених економіках» [1, с. 113].

Реалізація взаємозв'язку між соціальною відповідальністю та розвитком аграрного підприємства відбувається через систему принципів, що забезпечують гармонізацію економічних, соціальних та екологічних інтересів учасників. До основних із них належать зосередження на пріоритетах зацікавлених сторін, дотримання правових та етичних норм у процесі підприємницької діяльності, соціальна відповідальність, прийняття участі у соціально-економічному розвитку на рівні територіальних громад, здійснення соціальних інвестицій, забезпечення прозорості діяльності та досягнення сталого розвитку. Необхідною умовою соціально орієнтованого розвитку підприємств аграрного сектору є врахування інтересів працівників, партнерів, органів місцевого самоврядування та місцевих жителів, споживачів, що сприяє розвитку соціального партнерства, підвищенню рівня довіри до аграрного бізнесу та зростання соціальної стабільності територіальних громад. «Соціально відповідальний підхід, включаючи екологічні ініціативи та підтримку місцевих громад, допомагає підвищити стійкість сільськогосподарських підприємств до різноманітних викликів та забезпечити їхнє довгострокове зростання» [2, с. 113].

Одним провідних напрямів соціально-орієнтованого розвитку підприємств аграрної сфери є поєднання економічної діяльності з принципами екологічної відповідальності, особливого значення набуває впровадження технологій щодо забезпечення раціоналізації використання ресурсів навколишнього природного середовища, збереження родючості ґрунтів та скорочення екологічних ризиків. Використання інноваційних ресурсоефективних рішень, екологізація виробничих процесів і розвиток органічного агровиробництва сприяють підтриманню екологічної рівноваги та створюють передумови для довгострокового розвитку сільських територій. Не менш важливою складовою соціальної відповідальності аграрних підприємств є здійснення соціальних інвестицій, орієнтованих на потреби місцевих громад. Фінансова та організаційна підтримка розвитку транспортної, комунальної й соціальної інфраструктури, сприяння функціонуванню

закладів освіти, охорони здоров'я та культури, а також реалізація програм зайнятості населення дозволяють вирішувати актуальні проблеми сільських територій. Завдяки цьому зміцнюється соціальний капітал громад, підвищується рівень їхньої згуртованості та створюються більш сприятливі умови для збалансованого соціально-економічного розвитку.

Водночас розширення зайнятості в аграрному секторі позитивно впливає на соціально-економічний стан сільських територій, забезпечує зростання доходів населення та створює передумови для стабільного розвитку місцевих громад. «Створення конкурентоспроможного соціально орієнтованого економічного середовища є ключовим для генерування робочих місць і забезпечення доходів виробників в Україні» [3, с. 97].

Важливою складовою соціально відповідального ведення бізнесу є неухильне виконання норм законодавства, що регулюють трудові відносини, питання безпеки праці, охорони навколишнього природного середовища та захисту інтересів споживачів. Дотримання встановлених вимог сприяє формуванню прозорого та стабільного середовища функціонування підприємств, а також зміцненню довіри з боку працівників і суспільства. Особлива увага має приділятися створенню належних умов праці, забезпеченню гідного рівня оплати праці, реалізації соціального захисту персоналу та підтримці його професійного зростання. Наявність таких механізмів підвищує мотивацію працівників, сприяє розвитку їхніх компетентностей і більш повному використанню людського капіталу. У результаті підприємство отримує можливість підвищувати ефективність діяльності, зміцнювати кадровий потенціал та забезпечувати стале зростання продуктивності праці.

Соціально-орієнтована модель розвитку передбачає зміщення акценту з суто економічних наслідків діяльності на забезпечення довгострокового соціального результату, що потребує інтеграції соціальних пріоритетів у комплекс стратегічного управління бізнесом.

До основних напрямів формування соціально-орієнтованої моделі аграрного бізнесу належать:

1. Створення безпечного виробничого середовища та забезпечення належного рівня оплати праці й сприяння професійному зростанню працівників.
2. Інвестування у людський капітал. Підвищення кваліфікації працівників, розвиток цифрових компетентностей та впровадження сучасних технологій управління персоналом.
3. Участь представників аграрного бізнесу у розвитку ініціатив територіальних громад, зокрема, проєктів розвитку освіти, медичної сфери, культури та інфраструктурних об'єктів.
4. Екологізація та розвиток органічного виробництва, раціоналізація використання земельних ресурсів, впровадження нових, енергоефективних технологій, зменшення негативного впливу на довкілля.
5. Впровадження та дотримання міжнародних стандартів щодо якості продукції, трудових відносин та екологічної безпеки, як умова інвестиційної привабливості та інтеграції до європейського економічного простору. Запропоновані напрями соціально-орієнтованого розвитку аграрних підприємств створюють комплексну основу для поєднання економічної ефективності, соціальної відповідальності та екологічної стійкості (табл. 1).

Попри наявні позитивні тенденції, в аграрному секторі України мають місце проблемами щодо скорочення чисельності сільського населення та трудова міграція, що посилює демографічні диспропорції та знижує кадровий потенціал усього аграрного сектору. «Докласти зусиль для зрушення такої проблемної ситуації здатні реальні проєкти, які реалізують суб'єкти господарювання в межах соціальної відповідальності бізнесу безпосередньо в сільськогосподарських регіонах країни» [4].

Суттєвими проблемами залишаються вкрай низький рівень розвитку соціальної інфраструктури, особливо у віддалених сільських територіях, низька доступність до медичних та освітніх послуг й нерівномірність за регіонами соціально-економічного розвитку. Значне скорочення соціальної інфраструктури спричинено воєнними діями, зменшенням інвестиційної активності та фінансовими можливостями аграрних підприємств. Саме тому соціальна відповідальність бізнесу набуває значення чинника підтримки економічної та соціальної стабільності. Як наголошує Біль М. М.: «Повномасштабна війна в Україні показала особливу роль доступу до послуг медицини, проживання, харчування, освіти й підтвердила природу соціальної інфраструктури як детермінанти соціальної вразливості населення». В умовах війни особливі вимоги в розвитку соціальної інфраструктури ставляться до тилкових регіонів» [5].

Особливістю аграрного сектору є наявність міцного взаємозв'язку з соціальною сферою розвитку сільських територій, оскільки діяльність аграрних підприємств має безпосередній вплив на зайнятість населення, демографічну стабільність, наповнення місцевих бюджетів та соціальну інфраструктуру регіонів. «Підвищення корпоративної соціальної відповідальності в умовах воєнного стану є складним, але необхідним кроком до забезпечення сталого розвитку українського бізнесу» [6]. Проблемним аспектом також залишається недостатній рівень інтеграції соціальної відповідальності у побудову системи стратегічного управління аграрними підприємствами, оскільки певна частина суб'єктів господарювання орієнтується здебільшого на короткострокові економічні досягнення, що обмежує потенціал формування сталих моделей розвитку.

Таблиця 1

Напрями соціально-орієнтованого розвитку аграрних підприємств та їх вплив на забезпечення сталого функціонування

Напрямок соціально-орієнтованого розвитку	Змістова характеристика напрямку	Результативність для аграрних підприємств і територіальних громад
Забезпечення гідних умов праці та соціального захисту персоналу	Формування безпечного виробничого середовища, дотримання вимог охорони праці, забезпечення конкурентного рівня оплати праці, створення можливостей для професійного та кар'єрного розвитку працівників	Підвищення трудової мотивації, зниження плинності кадрів, зростання продуктивності праці, посилення соціальної стабільності в сільській місцевості
Розвиток людського капіталу та цифрових компетентностей	Організація навчання персоналу, підвищення кваліфікації, освоєння цифрових інструментів управління та виробництва, впровадження сучасних HR-технологій	Формування висококваліфікованого кадрового потенціалу, прискорення цифрової трансформації підприємств, підвищення ефективності виробничих процесів
Партнерство з територіальними громадами	Участь у реалізації соціальних проєктів, підтримка закладів освіти, охорони здоров'я, культури та місцевої інфраструктури, розвиток механізмів соціального партнерства	Поліпшення якості життя населення, зміцнення довіри між бізнесом і громадою, формування позитивної репутації підприємства
Екологічна відповідальність та ресурсозбереження	Рациональне використання земельних ресурсів, впровадження екологічно безпечних технологій виробництва, розвиток органічного землеробства, підвищення енергоефективності	Зменшення екологічних ризиків, збереження природного потенціалу територій, забезпечення довгострокової конкурентоспроможності аграрного виробництва
Імплементація міжнародних стандартів сталого розвитку	Дотримання вимог міжнародних стандартів якості продукції, екологічного менеджменту та соціальної відповідальності, гармонізація виробничих процесів із європейськими практиками	Зростання інвестиційної привабливості, розширення можливостей виходу на міжнародні ринки, підвищення рівня довіри з боку партнерів та споживачів

Джерело: складено автором на основі [1–7; 9]

У сучасних умовах соціальна відповідальність підприємницького сектору перетворюється на один із провідних напрямів його розвитку. Особливої ваги це питання набуло в період повномасштабної війни, коли бізнес бере на себе додаткові суспільні функції та активно долучається до вирішення нагальних соціальних проблем. «Компанії використовують різноманітні стратегії та інструменти для реалізації КСВ, включаючи екологічні аудити, звіти про сталий розвиток, сертифікацію за екологічними стандартами та впровадження екологічних інновацій» [7, с. 301].

У дослідженні удосконалено систему впливу складових соціальної відповідальності на результативність діяльності аграрних підприємств і територіальних громад. Вважаємо, що результати реалізації обґрунтованої системи соціальної відповідальності підприємств (рис. 2). матимуть прояв у підвищенні добробуту, соціальній захищеності та мотивації працівників; розвитку людського капіталу підприємств; зміцненні соціальної згуртованості територіальних громад та підтримці соціального розвитку сільських територій; забезпеченні екологічної безпеки місцевих громад та розширенні соціально-економічних можливостей розвитку.

Значна кількість підприємств спрямовує ресурси на реалізацію гуманітарних проєктів, підтримку військових формувань України, а також допомогу громадянам, які були змушені залишити свої домівки внаслідок воєнних дій. Така діяльність формує позитивний суспільний імідж суб'єктів господарювання, зміцнює рівень довіри з боку громадян та створює передумови для довгострокової економічної стабільності. Водночас органи державної влади разом із міжнародними організаціями посилюють підтримку тих компаній, які впроваджують у практику управління екологічні, соціальні та управлінські стандарти, що свідчить про зростання значення відповідального ведення бізнесу в Україні та показує, що дотримання принципів соціальної відповідальності є не лише проявом корпоративної етики, а й чинником підвищення конкурентоспроможності та економічної ефективності підприємств [8].

Поступове впровадження автоматизованих систем сприяє зростанню продуктивності праці та покращенню організації виробничих процесів. Не менш важливим є створення сприятливих умов для діяльності соціально відповідального аграрного бізнесу. У даному аспекті значна роль належить державі. Її підтримка може здійснюватися через податкові пільги, фінансові програми для розвитку сільських територій, а також стимулювання реалізації екологічних проєктів.

Дослідження внутрішнього та зовнішнього середовища соціальної відповідальності підприємств аграрного сектору потребує проведення систематизації та визначення взаємозв'язків між ними. Зокрема, необхідно

Рис. 2. Структурна схема системи впливу складових соціальної відповідальності на результативність діяльності аграрних підприємств і територіальних громад
Джерело: автором розвинуто ідею, викладену у дослідженні [2; 4; 8; 9]

проаналізувати вплив окремих складових соціальної відповідальності, взаємодії із зацікавленими сторонами, підтримки місцевих громад, екологічної безпеки виробництва, прозорості діяльності та соціальних інвестицій, на результативність функціонування аграрних підприємств.

Важливим напрямом подальшого розвитку аграрних підприємств залишається впровадження цифрових рішень у виробничу діяльність. Використання сучасних інформаційних технологій дає можливість оперативніше приймати управлінські рішення, ефективніше використовувати ресурси та зменшувати виробничі витрати, що значно посилить зацікавленість підприємств у виконанні соціальних зобов'язань та участі у розвитку місцевих громад.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У дослідженні визначено, що соціально-орієнтований розвиток підприємств аграрного сектору є важливою передумовою зміцнення економічного потенціалу країни та покращення добробуту населення, що потребує збалансованого врахування економічних інтересів підприємств, соціальних потреб працівників і громад, а також вимог щодо збереження навколишнього природного середовища.

Формування ефективної соціально-орієнтованої моделі підприємств аграрного сектору базується на інтеграції економічних, соціальних та екологічних пріоритетів у систему стратегічного управління підприємствами. В основі досягнення стійких результатів розвитку аграрних підприємств лежить поєднання виробничих завдань, підтримки місцевих ініціатив та розвитку людського капіталу. За таких умов створюються середовище підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва та зміцнення соціально-економічного розвитку сільських територій.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на оцінювання результативності соціальних програм аграрних підприємств та розробку механізмів поєднання економічної ефективності й соціальної відповідальності в умовах європейської інтеграції України.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ФІНАНСУВАННЯ: Автори не отримували фінансування для цього дослідження.

ЗАЯВА ПРО ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ: Не застосовується.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Довжик О. О. Соціальна відповідальність фермерів: обліково-аналітичний аспект та роль у відновленні аграрного сектору України. *Економіка та суспільство*. 2026. Вип. 85. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-166>
2. Лимар В. В. Соціальна відповідальність як управлінський детермінант сталого розвитку суб'єктів малого бізнесу у сільськогосподарському секторі. *Економіка і організація управління*. 2026. № 1 (61). С. 109–121. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2026.1.10>
3. Білоткач І. А. Корпоративна соціальна відповідальність органічного агробізнесу як чинник його конкурентоспроможності в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 11. С. 95–101. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.11.95>
4. Захарова О. В, Макаров І. А. Соціальна відповідальність бізнесу як основа сталого розвитку сільськогосподарських регіонів України. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53>
5. Біль М. М. Проблеми розвитку соціальної інфраструктури як детермінанти соціальної вразливості населення карпатського регіону України. 2023. Вип. 52. *Економіка та суспільство*. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-2>
6. Антощенко В. В., Дейнега М. В. Корпоративна соціальна відповідальність в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2026. Вип. 83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-33>
7. Живко М. А. Корпоративна соціальна відповідальність у контексті зеленої економіки. *Економічний аналіз*. 2024. Вип. 34 (1). С. 292–304. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.01.292>
8. Мельник В. І., Мартусенко І. В., Погріщук О. Б. Формування економічного потенціалу бізнесу на засадах соціально відповідального підходу. *Вісник Економіки*. 2025. Вип. 2. С. 9–22. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2025.02.009>
9. Оваденко В. А. Теоретичні засади формування корпоративної соціальної відповідальності в агробізнесі. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 3. С. 275–281. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-48>

References

1. Dovzhyk, O. O. (2026). *Sotsialna vidpovidalnist fermeriv: Oblikovo-analitychnyi aspekt ta rol u vidnovlenni ahrarnoho sektoru Ukrainy* [Social responsibility of farmers: Accounting and analytical aspect and role in the restoration of the agricultural sector of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 85. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-166> [in Ukrainian].
2. Lyamar, V. V. (2026). *Sotsialna vidpovidalnist yak upravlinskyi determinant staloho rozvytku subiektiv maloho biznesu u silskohospodarskomu sektori* [Social responsibility as a managerial determinant of sustainable development of small business entities in the agricultural sector]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, 1(61), 109–121. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2026.1.10> [in Ukrainian].
3. Bilotkach, I. A. (2025). *Korporativna sotsialna vidpovidalnist orhanichnogo ahrobiznesu yak chynnyk yoho konkurentospromozhnosti v umovakh voiennoho stanu* [Corporate social responsibility of organic agribusiness as a factor of its competitiveness under martial law]. *Investysii: praktyka ta dosvid*, 11, 95–101. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.11.95> [in Ukrainian].
4. Zakharova, O. V., & Makarov, I. A. (2023). *Sotsialna vidpovidalnist biznesu yak osnova staloho rozvytku silskohospodarskykh rehioniv Ukrainy* [Social responsibility of business as a basis for sustainable development of agricultural regions of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 53. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53> [in Ukrainian].

5. Bil, M. M. (2023). *Problemy rozvytku sotsialnoi infrastruktury yak determinanty sotsialnoi vrazlyvosti naselennia Karpatskoho rehionu Ukrainy* [Problems of social infrastructure development as determinants of social vulnerability of the population of the Carpathian region of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 52. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-2> [in Ukrainian].
6. Antoshchenkova, V. V., & Deineha, M. V. (2026). *Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist v umovakh voiennoho stanu* [Corporate social responsibility in the context of martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 83. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-33> [in Ukrainian].
7. Zhyvko, M. A. (2024). *Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist u konteksti zelenoi ekonomiky* [Corporate social responsibility in the context of a green economy]. *Ekonomichnyi analiz*, 34(1), 292–304. <https://doi.org/10.35774/econa2024.01.292> [in Ukrainian].
8. Melnyk, V. I., Martusenka, I. V., & Pohrishchuk, O. B. (2025). *Formuvannia ekonomichnoho potentsialu biznesu na zasadakh sotsialno vidpovidalnoho pidkhodu* [Formation of the economic potential of business on the basis of a socially responsible approach]. *Visnyk Ekonomiky*, 2, 9–22. <https://doi.org/10.35774/visnyk2025.02.009> [in Ukrainian].
9. Ovadenko, V. A. (2024). *Teoretychni zasady formuvannia korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti v ahrobiznesi* [Theoretical principles of the formation of corporate social responsibility in agribusiness]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, 9(3), 275–281. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-48> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 04.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.05.2026

Дата публікації: 01.06.2026

Pohrishchuk Oleh

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of
Economics, Accounting and Taxation
Vinnytsia Educational and Scientific Institute
of Economics of
West Ukrainian National University*

SOCIALLY-ORIENTED DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Summary. Introduction. The development of enterprises in the agricultural sector of Ukraine is accompanied by transformational changes that cover not only the production sphere, but also the social environment of their functioning, which necessitates the combination of economic efficiency, social stability and environmental safety as the basis for sustainable development of agricultural business.

Purpose. The purpose of the study is to substantiate the directions of forming a socially-oriented model of development of enterprises in the agricultural sector according to the specific components of the impact of social responsibility on the effectiveness of their activities and the development of territorial communities.

Materials and methods. The study is based on the study of scientific works on the problems of development of the agricultural sector and social responsibility of business. The information base is made up of scientific publications and analytical materials. In the process of the study, systematic and comparative approaches, methods of analysis and synthesis, induction, deduction and scientific generalization were used.

Results. The study proposes directions for the formation of a socially-oriented model of development of enterprises in the agricultural sector, which include: creating a safe production environment, ensuring a decent level of remuneration and professional development of employees, investing in human capital and digital competencies, participating in the implementation of social and infrastructure projects of territorial communities, greening production and rational use of natural resources, as well as compliance with international standards of quality, labor relations and environmental safety, which together create the basis for combining economic efficiency, social responsibility and environmental sustainability of agricultural enterprises. The system of influence of social responsibility components on the performance of agricultural enterprises and territorial communities has been improved. The results of its implementation will be manifested in increasing the socio-economic performance of agricultural enterprises, strengthening human capital, social cohesion of communities and ensuring sustainable development of rural areas.

Prospects. It is advisable to direct further research towards assessing the effectiveness of social programs of agricultural enterprises and developing mechanisms for combining economic efficiency and social responsibility in the context of Ukraine's European integration.

Key words: agricultural sector, socially oriented development, social responsibility, entrepreneurship, strategic management, agribusiness, sustainable development, rural areas.